

lane in comitatu Gerundense» (*Cat. Car.* II, 38,19,2); 1179: Un Pere Toilà figura en un doc. de Girona (Botet, *BABL* IV, 342; CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 342); 1268: *Todilano* (Monsalv. XVII, 269); 1289: Ramon de Tojlà, jutge reial (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 39 i 137; I, 23-9; i II, 137); 1359: *Teyolan* (*CoDoACA* XII, 105); 1363: *Tayolano* (Monsalv. I. c.); 1379: par. Sti. Narcisi de *Tayolano* (Alsius, *Nom.*, 134); 1691: *Tayalano* (Monsalv., I. c.).

Aebischer va publicar nota en *Top.*, 136, identifi-¹⁰ cant aquest nom amb el del rei ostrogot TOTILA, -AN, no veient, amb el seu inexcusable menyspreu de la fonètica, que és impossible que la -T- s'hagués perdut entre vocals; en el meu exemplar ja d'aquest llibre ja vaig anotar que la bona etimologia havia de ser el molt¹⁵ conegut NP gòtic THEUDILA, -AN, diminutiu de la comuna arrel THEUD- (Fürst., 1414) NP també molt documentat en les fonts catalanes, p. ex.: *Tedila* (en un doc. barcelonès de 945, Mas, *NHBna* IV, 34). *Tatila*, -ane, aa. 962, 968 i 1008, a Ribagorça, poden tenir -T-²⁰ ultracorregida de baix llatí.¹ L'evolució fònica seguí un doble camí: a) que simplificant en E el diftong germànic, com és corrent en els germanismes, romànics, TEDILA(N), a. 945, passés a *tejelà*, d'on la pron. moderna, ja 1691; b) simplificada en o (tal com en *Vilartoli*²⁵ VILLARE THEUDILINI), *Todilan* > *To(i)elà* > *Toyalà*, com ho veiem en les mencions de 1289 o bé amb metàtesi: *teyolan*, 1359, 1363 etc.

¹ Havent quedat a Bna. durant el meu exili, el meu exemplar del llibre, crec que l'Aramon comunicà la³⁰ nota al seu amic Piel, que publicà la bona etimologia en *EstRAramon* (XIII, 254), sense citar-me i sense explicacions fonètiques.

Taiboles, V. *Tabaira Taido*, V. T- (misc. moss.)³⁵ *Taiet*, V. T- (misc. àr.) i vol. I, 269 *Taineres*, V. *Teixó Taió*, V. *Altaio*

TAIXAQUET, Son ~

Lloc i cognom mallorquí; oït *son tasakét*, a Lluçmajor (XLI, 91.17).

De la possessió de *Son Taxaquet* a Lluçmajor, parla l'Arx. Lluís Salvador (II, 201); ell mateix ens dóna⁴⁵ notícia del qui en fou il·lustre fill: Miquel Thomàs de *Texaquet*, que fou un dels *Doctores Canonici* del gran Concili de Trento, el retrat del qual veié conservat a la Sagristia de Lluçmajor (II, 193); més notícies i bibliografia d'ell en la *Biblioteca Nova* de Nicolás Antonio (cita de Corominas, continuador de Torres Amat). Havia estudiat a Lleida i a Bolonya.

JMBover (*Bi. Escr. Bal.*): de la «família solariega» de *Son Taxequet*, on nasqué el 1529; i acabà en els últims mesos de la seva vida, com bisbe de Lleida. Li⁵⁵ escriu el nom així (§ 1266), però el seu llibre principal porta imprès «Michaelis Thomae Taxaquetii hispani orationes duae» (Bolonya, 1566). En efecte havia estat enviat a Roma com «sacrista»: Miquel Thomàs *Taxequet* l'any 1571 pel bisbat de Palma (*BSAL* 60

IV, 255, 257). I es veu que no fou el primer personatge conegut del seu llinatge, car un «Miquel Thomàs *Taxaquet*» ja figura en una escriptura, a. 1478, de Lluçmajor (cita de Masc. C.T.M., s. v. *Capocorb*, p. 337b).

Tots els senyals són que *Taixaquet* fos antic NL autòcton dins aquell terme, i que havent produït aqueixos brots il·lustres, superposant-s'hi el renom dels senyors, de la possessió se'n digué *Son T.*, amb un *Son* postís, afegit, com s'esdevingué amb altres llocs de l'illa: *Son Bollaix*, *Son Campanario*, *Son Cardaix*, *So Na Rossa* (= *Canarrossa*) (I, pp. 71, 91, 92 etc.). Però essent nom antic i arrelat en el país (estrany a la resta del domini, i sense arrel en la llengua, ni formació sufixal coneguda) hi hauria entrebanc fonètic per imaginar qualsevol etimologia romànica (no sols catalana sinó també mossàrab), puix que una -k- no pot venir c davant e.

Crec, doncs, que deu ser d'origen aràbic, amb -kät a la base. En tot cas hi trobem agafador en les nostres fonts hispano-aràbigues: *tašakka* V^a forma del verb *šek* 'acusar'; *tašakki* «conquerir» en *RMa* (37, 312), *tašaki* «irritamentum» en el glossari aràbic lusità de Leyden (Dozy, *Suppl.* I, 780a; cf. Neuvonen, *Arabismos*, p. 205); de l'arrelament hispànic del qual, en una variant flexiva *ašakki* és testimoni el cast. *achaque*, *achacar* (*DECH*; cf. *xacra*, *DECat*).

Són dues arrels aràbigues quasi iguals, *šek* 'posar en dubte', 'disputar (una cosa)' (*PAlc*, *Ab l-Walid*, i *T. Bassaim*; Dozy, *Suppl.* I, 776) i *šaq* 'fendre, migpartir' (encara més divulgada, Dozy, 772): sons quasi iguals i significat afí, en F. II el nom d'acció seria *taš-kik* en aquella, *tašqiq* el d'aquesta, que en pron. vulgar sona *tašqéq*, probable que es confonguessin en boca dels moriscos. Una explicació senzilla fóra que això es digués d'un lloc o possessió en disputa 'objecte de plejar', que passaria a *tašakék*, intercalant-se ø entre š? perquè no és grup usual en català, i després *Taixaquet* la terminació corrent. Recordem noms semblants, relacionats amb *rancura*, *rancurar* 'plany, acusació', d'on l'aranès *Arrencules* 'terres en litigi' en el te. d'Arties (*DECat* VII, 91b1-30). El nom del despolit de *Mazataquets* que cita SSivera (292), a la vall de Guadales (si no és grafia errada), podria venir d'un **takaši* per metàtesi de *tašaki* < *manz(il) at-takaši* 'hostal del plet' o 'de la querella'.

-TAIXER, BENI~, amb BENITAER i BENITÜSSER

Posem junts una sèrie de NLL valencians parònims. Posar-los junts potser ajudarà un poc aclarir-los encara que no els expliquem del tot, sobretot per les moltes errades de còpia amb què se'ns transmeten aquests noms. De *Benataire*, var. de *Benitàer* ja hi ha art. en el vol. II, 430b.

A) *Benitàer* (*Benithaer* grafia indiferent), lloc de 10 cases de moriscos que en el S. XVI St. Tomàs de Villanueva anetà a la nova parròquia d'Alcúdia de Cocentaina; SSiv. (p. 143) el troba com una alq. l'a. 1407,